

benih določil, vse spremenljive speve pel ali vsaj recitiral, stalne speve pa vselej z zborom neskrajšano izvajal.

Kot cerkovnik je svoje posle opravljal točno in vestno, v duhu žive in globoke vere. Naravnost vzorna je bila njegova iskrena pobožnost. Bil je sleherni dan pri sv. obhajilu, cerkev mu je bila dom.

Pokojnik se je udeleževal nekoliko tudi kot skladatelj. V Marijino čast je zložil l. 1908. zbirko Marijinih pesmi »Lurška Mati božja«, nabožne pesmi v spomin in proslavo 50 letnice prikazovanj brezmadežne Device v Lurdu. (11. svečana 1858—1908). V zbirki je 8 njegovih preprostih, a lepih Marijinih pesmi in harmoniziran koralni Magnificat. V »Cerkvenem Glasbeniku« so izšle tri njegove cerkvene skladbe: 1 Asperges (1888), 1 Vidi aquam (1897) in ena Marijina (1898). Več slovenskih cerkvenih pesmi in nekaj latinskih skladb je ostalo v rokopisih.

Kot človek je bil miroljuben in spravljiv, kot tovariš-organist priljubljen. To je pokazala tudi udeležba pri njegovem pogrebu.

Dragi tovariš! Počivaj v miru od trudapolnega dela in sv. Cecilija naj Te sprejme v zbor nebeščanov!

Franc Kramar:

KAKO IN KJE SEM NABIRAL SLOVENSKE NARODNE PESMI.

(Dalje.)

Jeseni l. 1909. sem zapisoval narodne pesmi po ljubljanskih vojašnicah. Zapisoval sem od vojakov seveda samo dostojne pesmi, nedostojnih ne. Zapisal sem jih čez 200, med temi precejšnje število belokranjskih, in tudi nekaj hrvaških. Tako so torej tudi naši vojaki nekaj pripomogli za našo zbirko slovenskih narodnih pesmi. Hvala jim!

V zimi meseca januarja l. 1910. sem šel peš nabirat narodne pesmi v ihansko župnijo na Gorenjskem. Najprvo sem se oglasil pri »starem Tavčarju« v Mali Loki, kjer sem jih zapisal čedno številce. Šel sem potem k Štučkovi Neži na Goričico, (pri kateri sem bil pozneje še večkrat). Ta mi je povedala sploh največ pesmi v Ihanu. Bil sem potem še drugod, in tudi še potem po letu, tako da sem po ihanski župniji zapisal okoli 150 pesmi z napevi. Med temi so bile pripovedne in mrliške najzanimivejše. Tako n. pr. »Lepa Vida« i. dr.

Sosedna župnija ihanski je dolska. Tudi tam sem bil tisto zimo in še po letu večkrat s kolesom. Največ pesmi sem zapisal pri Velepču in Pirnatu v Beričevem in pri Prejevki, Tekavki in Andrejevki in njenih hčerah v Klečah. Na Pšati sem jih tudi nekaj dobil, takó, da po vseh teh naštetih vaseh sem jih zapisal kakih sto. Najbolj starinske so bile božične z Beričevega.

Mahnil sem jo tisto zimo peš še na Dolenjsko, in sicer v kopanjsko župnijo, ki je sosedna šmarski. V vaseh Ilova gora, Predale, Velika Račna sem zapisal spet čez sto pesmi. Največ sem jih dobil pri bivšem organistu Fr. Berlanu z Ilove gore, čigar oče je bil tudi organist in pesnik po Kračmanovem sistemu. Od njega spisane pesmi je meni izročil ta njegov sin, in mi zapel napeve teh pesmi, kolikor jih je znal. Vseh ni znal, takó da mi je ostalo še precej Berlanovih pesmi, ki jih nisem mogel porabiti, ker nisem imel napevov. Franc Berlan starejši je bil organist celih 58 let, in sicer v šestih dolenjskih župnijah. Te so: Polica, (1887) Ambrus, (1874) Struge (1867-69) Škocijan, Zalina, Kopanj. Na Kopanju je bil v zadnji službi, kamor je hodil orglat z Ilove gore, kjer je tudi umrl v visoki starosti, star čez 90 let. Zlágal je po Kračmanovem načinu evangeljske pesmi, in za razne slovesnosti, kot n. pr. »Od novih Zgonou u Strugi 1868. leta« itd. Pri nastopu in izstopu svoje službe je zapel nalašč zato zložene pesmi.

Zložil je veliko tudi drugih cerkvenih pesmi, ki se rabijo med letom. Za zgled tu priobčim njegovo pesem „Slovo“, katera je bila menda njegova zadnja pesem. Pel jo je na Kopanju (menda l. 1907), ko je zaradi visoke starosti „izpregel“ organistovsko službo.

1.

Kak lušno je na svejt,
Ku slišma tičke pejt,
Še lušnij bi nam blu.
Kob' treba umret na blu!
Adam je pregrešil,
Zato je smart storil.
Nam vsem kazen zapustil.

2.

Tud jest bom mogel umret,
In zapustiti sveit,
Učakal sem dosti let,
Blizi devedeset;
Zato se pa nič na vej,
Kaj bode zmano zdej,
Bog mi dai nebeški Rej!

3.

Orglal sem dosti leit,
Oseminpedeset lett!
Orglal tulko let
Ni še nabem popret,
Bil sm okul poznan,
Kokr svojim farmanom.

4.

Službval sem šest fari,
Okol na vse strani,
Kopain, Zalna, Škocjan,
Struh'g) tud na zgršim,
Ambrus, Polica tud,
Me spremlal večni Buh,
Oče, sin in sveti Duh.

5.

To vem, de more umret
Kar živga je na svet,
Jest bom pa mogu zdej,
Kaj bo z mano naprej?
Bom v hladno jamo djan,
S prstjo bom zakopan,
Zbudil me bo sodni dan.

6.

Angel bo zbudil nas,
Tremental bo na glas:
Hitro gori ustaj,
Bogu raitengo dat!
De bi usi skupej zbran
Prišli na desno stran
(V) Jozefat dolini tam!

7.

Slavo jest bodem uzel,
Na bom več orglal, pel,
Ker moja moč je preč,
In udja nečje več;
Zato se pa slovim,
Prut večnasti hitim,
Vas use skupej zapustim.

8.

O Jezus smileni,
Odpusti grehe mi,
Ker si za me trpu,
Bod mili grešniku! Amen.

Ta zanimivi mož je zlagal tudi mrliške pesmi in jih pel pri pogrebnih mašah za dotičnimi rajnikimi. Imenoval jih je po imenu, povedal je njih starost, (ker je bil tudi mrliški oglednik), in našteval njih dobre lastnosti, in se poslavljaj od njih. Zdaj je že sam mnogo let v grobu, in njegov sin Franc ki je meni na njegove pesmi napeve pel, že tudi. Naj ju ohranijo te vrstice v spominu!

V poletju l. 1910. sem se peljal s kolesom spet na Gorenjsko, in sicer v št. Helensko župnijo, ki je sosedna-dolski in ihanski. Tam sem imel pa veliko srečo v nabiranju, kajti dobil sem v vasici Vinje neko žensko, ki mi je povedala največ slov. nar. pesmi izmed vseh mojih narodnih pevcev in pevk na Kranjskem. Ta ženska je bila Katarina Zupančič, vulgo Živčkova Katra, pri kateri sem bil večkrat, in ki mi je povedala in tudi zapela vseh pesmi lepo število — 106! In to kakšne stare, zanimive pesmi! Zapela mi je največ starih pripovednih, n. pr. „Pegam in Lambergar“, „Godec pred peklom“, „Pekova hči“, „Mladi Tramšič“, (pr. Štek. št. 112) „Srce iz prsi vzeto“, „Grešnik bolan se obhaja“, „Jezus izdan“, „Jezus odpušča romarjem grehe“, „Spokorjeni grešnik“, „Marija in brodnik“, „Sv. Kristina in njena mačeha“, itd. itd. Zapela mi je tudi več pripovednih, ki jih sploh Štekelj nima, kot n. pr. „Jezus in kovač“, „Majar in grof“,

„O Tinski gori“, „Študent“, „Grešnik pri sodbi“, „Križanski Jožek“, „Marta in Magdalena“. itd. itd. Posebno zanimiva je neka neznana pesem o nekem rokovnjaču Matjončku, ki o njem ta pesem pravi, da je bil tako krut, da je nekega fantiča, ki ga je ujel med Kranjem in Medvodami, na tak nečloveški način mučil, da ga je obesil za obe nogi na drevo z glavo navzdol nad mravljščem, da so ga razdražene mravlje usmrtili. Res strašna smrt in grozna krutost rokovnjača!

Katarina Zupančič je bila rojena v Kamenici, (blizu Vinj) 29. aprila 1860. Njen oče je bil črevljar, mati navadna poljska delavka. Naučila se je od obeh teh starih pesmi, ki jih je meni pela, toda še več od matere, ki je bila cerkvena pevka. Njena mati pa se je naučila teh pesmi od svojih starišev, takó, da je že to znak, kakó so te pesmi res stare. Čudil sem se, kako more taka preprosta ženska, kot je bila ta Katra, toliko in tako dolge pesmi tako gladko na pamet znati, in to še celo — analfabetka. Zapela mi je gotovo blizu 200 pesmi, toda tiste, kar jih je bilo čez 106, sem že drugod zapisal, in jih ni bilo treba več zapisati. Odbor za nabiranje slov. nar. pesmi v Ljubljani je pred vojsko poslal k njej fotografa, ki jo je fotografiral menda na dva načina: na prvi način v narodni noši, na drugi način pa ko sedi na zidku (čelešniku) pri peči, kar je tudi oboje narodno, kakor njene pesmi. Umrla je pred nekaj leti. Naj počiva v miru!

Meseca maja l. 1910. sem zapisal precejšno število pesmi v vaseh Konfin in Zgornja Javoršica, ki spadati k Sv. Trojici pri Moravčah.

Meseca junija istega leta sem se peljal v Kropo na Gorenjsko, kjer sta mi gospa Zmitkova in njena hčerka dokaj lepih starih božičnih in drugih zapeli. Tudi neki fantje in neka dekleta so mi v gostilni nekaj prav čednih zapeli. Tudi v Kamni Gorici sem jih nekaj zapisal.

Tisto poletje sem se v Ljubljani seznanil z dvema štajerskima delavcema, katerih eden je bil doma s Kicarja, drugi pa s Hajdina pri Ptuj. Oba sta mi zapela precej štajerskih narodnih pesmi, in me tudi povabila, da naj pridem na Štajersko v ptujsko okolico nar. pesmi nabirat, z zadržkom, da jih bom tam mnogo dobil. Ker so tisto jesen nameravali blagosloviti „Slovenski Dom“ v Št. Ilju v Slov. goricah, sem se nameril udeležiti se te slovesnosti in obenem na Štajerskem narodne pesmi zapisovati. Res sem se spustil nekega septemberskega jutra s kolesom z Matene proti Št. Ilju, kamor sem se vozil skoraj celi dan. Cela slovesnost se je jako lepo izvršila, dasi so Nemci in nemčurji hoteli s svojim „hajljanjem“ nas motiti. Meni je posebno ugajalo lepo petje štajerskih pevskih zborov, zlasti jareninski je jako lepo in dovršeno pel. Drugi dan po slovesnosti sem se spustil proti Ptuj. Vstavil sem se preje v vasi Rošnjá, kjer mi je neka Ivana Lešnik nekaj pesmi zapela. Pripeljal sem se potem v vas Zatoliče, kjer sem dobil neko šiviljo Marijo Tement, bivšo cerkveno pevko v Št. Janžu na Dravskem polju. Ta Štajerka se je pa ravno tako postavila, kakor Katarina Zupančič v Vinj na Kranjskem. Zapela mi je namreč čez sto pesmi, cerkvenih in necerkvenih. Dve Marijini pesmi, ki mi jih je ona zapela, je l. 1920. prinesel „Cerkveni Glasbenik“ v 1—2 in 3—4 Glasbeni prilogi. Še mnogo lepih cerkvenih napevov, od nje zapetih, bi bilo za javnost, — posebno od besed iz znanega „Venca“ — ko bi notni tisk ne bil tako obupno drag. Zdaj ne kaže drugega kot čakati boljših časov, saj pravijo, da kdor čaka, dočaka.

Peljal sem se nato čez Ptuj, in dospel v vas Kicar, ki je na oni strani Ptuja. Tam mi je zapela sestra prej omenjenega delavca — Neža Majcen — precejšno število lepih štajerskih. Še več in posebno lepih mrliških „slova“ mi je zapela neka Marija Zelenko, takó, da sem zapisal takrat vseh pesmi na Štajerskem — 153. Vrnil sem se potem na Kranjsko, sam s seboj in s Štajerci prav zadovoljen.

Po zimi l. 1911. sem šel peš nabirat nar. pesmi po Dolenjskem.

Bil sem v župniji Št. Jurij pri Šmarju, kjer sem v vaseh Št. Jurij, Pace in na Bičju precej pesmi zapisal. Bil sem tudi v Slivnici, (ki spada pod Kopanj), kjer sta mi neka Marjeta Šemè in še neka stara ženica precejšnje število nar. pesmi zapeli. Bil sem tudi v vasi Gradež pri Turjaku, kjer sem jih tudi nekaj zapisal. Šel sem v Škocijansko župnijo, kjer sem v vaseh Lipljene in Zabukovje spet precej narodnih dobil. Od tam sem se podal nato v lepo dobrepoljsko dolino, kjer sta pri fari svoje dni Ambrožič in Kan-

čnik svoje cerkvene pesmi pela. Dobrepoljska župnija se mi je jako dobro obnesla, kajti dobil sem po vaseh Videm, Mala Vas, Podgora in Zagorica okrog sto pesmi. Posebno zanimive so bile stare koledniške pesmi za cerkev, ki sem jih zapisal od nekega moža v Zagorici. Z zadovoljstvom sem se vračal z Dobropolja proti domu, nazaj grede sem jih dobil še nekaj čednih pri Mežuarjevi stari materi na Pijavi Gorici.

IZ ODBORA CECILIJINEGA DRUŠTVA V LJUBLJANI.

Odborova seja 25. novembra 1925. Navzoči vsi odborniki izvzemši tajnika, g. Anžiča, ki se je opravičil.

1. Prebere se zapisnik zadnje seje in se odobri.

2. Ravnatelj Premrl poroča o orglarski šoli. Vpeljana je bila v šolo elektrika, glavna šolska soba je pobeljena, stroški vkup 2414 Din; 2000 Din je začasno pokril škof. ordinarijat. Učencev je: starih 14, novih 8 = 22; eden je Primorec, eden Korošec. Novi učenci so za glasbo precej nadarjeni. Pri klavirskem in orgelskem pouku prihajajo letos po trije učenci na uro, mesto štirih. Učitelja za klavir sta: g. prof. Vedral (5 ur), in dr. Švara (3 ure); lepopisje uči g. Levec, in se je za ta predmet dala narediti nova tabla. Računstvo in knjigovodstvo uči revizor g. Krištofič štiri ure na teden, od Vseh Svetih do Velike noči. — Učenci so med seboj ustanovili moški zbor in se učijo cerkvenih in svetnih pesmi. Sklene se šolo posvetiti presv. Srcu Jezusovemu, in sicer 8. decembra ob pol 12. v alojzijeviški kapeli.

3. Pevska Zveza prosi, da bi Cecilijino društvo pomagalo pri zvezinih tečajih. Se bo odgovorilo, naj pride Zveza s konkretnimi predlogi in šk. ordinarijat, v čigar področje spada Cecilijino društvo, bo blage volje vstregel, kar je v njegovi moči.

4. G. Premrl prebere pismo g. Dolinarja, ki v njem g. Dolinar daje nekatere migljaje, kako bi se pri mesečnih konferencah duhovnikov lahko mnogo storilo za povzdigo liturgičnih spevov pri bogoslužju. Pismo priobči Glasbenik.

5. G. kanonik Ferjančič se brani prevzeti službo nadzornika, ker je ravno ob nedeljah preobložen z delom. Šk. ordinarijat se bo ponovno obrnil nanj.

6. Monsignor Steska obžalovaje poroča, da so vse naše prošnje za podpore odbite. Prošnje se bodo obnovile in poslanci se naprosijo za intervencijo. Daje tudi podučljiva poročila o konkurenčnih obravnavah za povišanje organistovskih plač. Ob četrt na 7. se seja sklene.

ORGANISTOVSKÉ ZADEVE.

(Organistovsko vprašanje.)

G. J. Jarh je v listu »Jugoslovenski Muzičar« napisal daljši članek o razmerah slovenskih organistov. Ker je v članku več stvari, ki ne odgovarjajo popolnoma resnici, oziroma niso v nikaki zvezi s slabimi razmerami slovenskih organistov, zato na ta dopis nekoliko odgovora. Pripomnim pa, da so morda razmere organistov na Štajerskem, — katere opisuje g. Jarh — drugačne in na Kranjskem zopet nekoliko drugačne. S tega vidika naj se presoja tudi ta odgovor. G. Jarh hoče v svojem dopisu pokazati in poudariti zlasti dve reči. Prvič veliko bedo in slabo plačo organistov, drugič hoče vso krivdo teh slabih razmer zvaliti na gg. župnike. Kaj je torej resnica? Bodimo pravični na obe strani!

Da so plače organistov po večini res malenkostne, včasih prav beraške, to g. Jarhu rad pritrdim. Tudi to je resnica, da velikokrat ravno tisti, ki bi morali